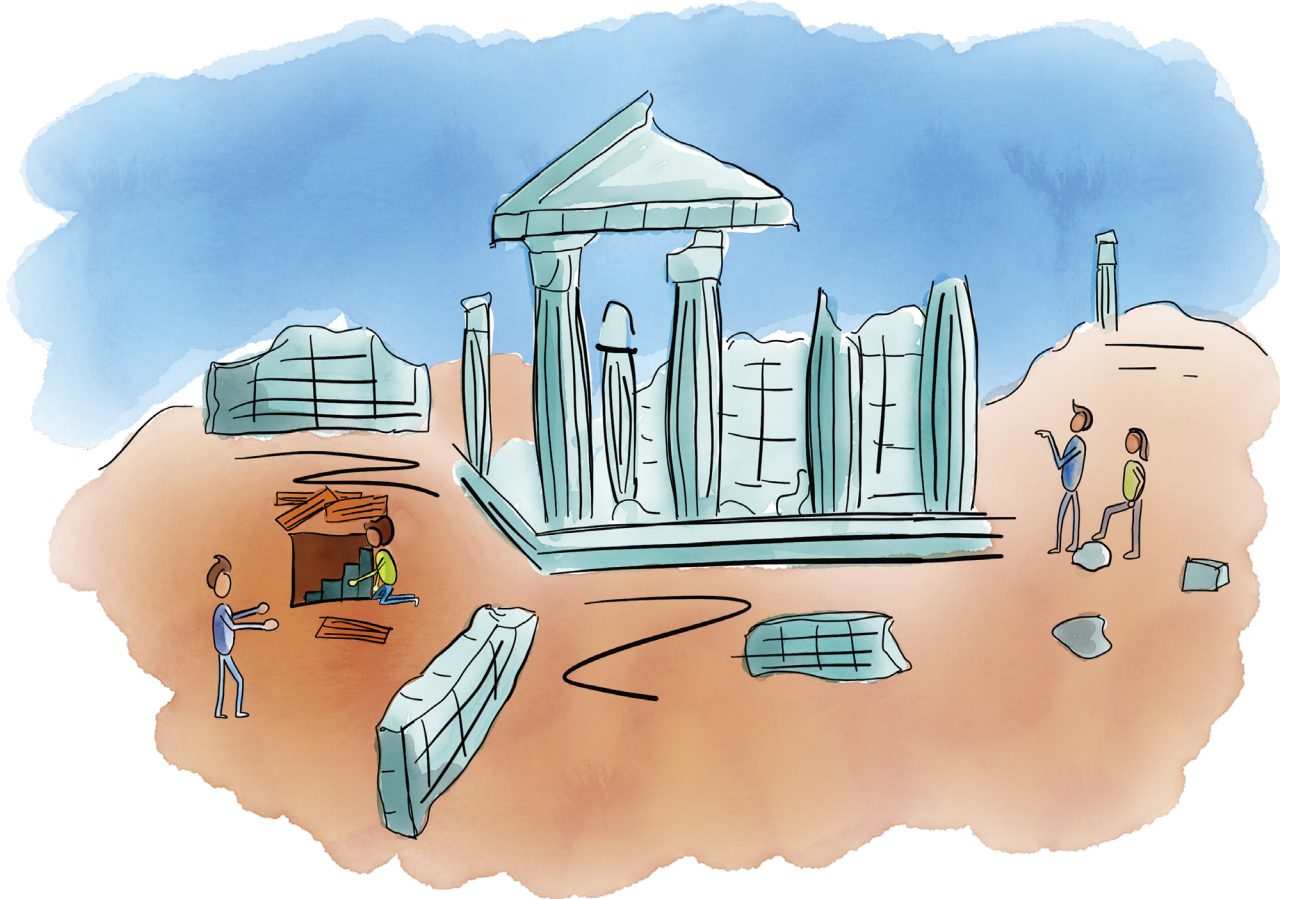

De tijdmachine

"Kom eens! Wat zou hier zijn?" Zara tuurt in een gat in de grond. Ze heeft de planken die er overheen lagen opzij gelegd. Een steile trap leidt naar beneden.

Anouar kijkt weg van een oude muurschildering. Hun ouders staan verderop in de ruine bij een paar grote zuilen.

"Mmm... ziet er niet uit alsof we daar naartoe mogen," zegt hij.

"Ik zie anders licht verderop," zegt Zara terwijl ze haar voet op de bovenste tree zet.

"Vast een gat in de ingestorte vloer. Dat heb je nog wel eens bij die tweeduizend jaar oude tempels!" lacht Anouar.

"Volgens mij is het wat anders. Ik ga gauw even kijken," zegt Zara.

"Nee, Zaar, doe nou niet!" zegt Anouar, maar zijn zusje hoort hem al niet meer. Met een diepe zucht klimt hij achter haar aan de eeuwenoude ondergrondse gang in. Zara loopt vastberaden door.

"Ik zie iets!"

"Misschien een grafkelder?" mompelt Anouar.

"Nee..." reageert Zara verbaasd. Ze staan

opeens in een grote, open ruimte. Een soort grot met stenen muren. Hier en daar staat een half verbrokkelde pilaar. Anouar loopt naar een van de grote gaten die in de grond te zien zijn.

"Hé! Ik denk dat dit een soort badhuis is."

Zara gaat naast hem staan. "Bij een tempel? Dat lijkt me vreemd."

Het gat waar ze naar kijken is ruwweg vierkant. Overal liggen kapotte tegels, maar een deel zit nog aan de wanden en de vloer vast. "Wat het ook is, het is echt gaaf!"

Terwijl Anouar bezorgd een gebroken pilaar inspecteert, slompt Zara door de ruimte.

"Huh, wat is dit voor machine?!"

Een grote machine staat in een hoek van de kelder. Eromheen staan tafels vol met elektronica. Zara legt haar hand op de glanzende buitenkant van de machine. "Waar zou deze machine voor zijn?"

"Doe nou voorzichtig," moppert Anouar, hoewel hij weet dat Zara toch niet luistert.

Ondertussen neemt Anouar de machine van een afstandje in zich op. Er zit een deurtje in en dikke bundels elektriciteitsdraden

lopen alle kanten op. Boven de deur is een display te zien. Er staan cijfers en letters op: SEPT. 09.25.1966. "25 september 1966," mompelt Anouar. "Een tijdmachine?!"

"Wauw, dat is zooooo gaaf!" roept Zara meteen.

"Volgens mij was hier net nog iemand," zegt Anouar. Hij wijst naar een overhemd dat aan een stoel hangt en de natte voetstappen die van een plas op de grond naar de machine leiden. Zit er iemand in de machine? Anouar kijkt nerveus om zich heen. "Kom op, laten we teruggaan voordat we ontdekt worden!"

Maar natuurlijk doet Zara precies het tegenovergestelde. Met een flinke inspanning trekt ze de deur van de machine open. Leeg. Het is een kleine, ronde ruimte met gladde muren.

Terwijl Zara de machine verder inspecteert, bekijkt Anouar de apparatuur op de tafels. Als het echt een tijdmachine is, zou je ergens de datum moeten kunnen invoeren, denkt hij. En inderdaad, op een soort grote rekenmachine ziet hij dezelfde datum staan als op de machine.

"Naar welk jaar zou jij willen reizen?"

vraagt Zara vanuit het binnenste van de machine. Anouar grijnst.

"De toekomst natuurlijk! Het jaar... 4312!"

Hij drukt op een paar knoppen en de maand verandert naar AUG. "Oké, eerst een 4..." Hij drukt op de 4 en het jaartal verspringt naar 0004. "Dan een 3". Nu staat er "0043".

Opeens klinkt er een gil. "An!" Nog voor hij zich kan omdraaien hoort Anouar een lage zoemtoon uit de machine komen. Het hele apparaat is aan het trillen en Zara is van schrik omgevallen. Anouar snelt naar de deur en probeert Zara uit de machine te trekken. Als dat niet lukt klimt hij ook naar binnen en begint Zara naar buiten te duwen.

"Nee!" roepen ze allebei als de zware deur heel langzaam dicht begint te vallen. Maar het is al te laat, de deur valt in het slot en het is opeens pikkedonker. Verstijfd van angst probeert Anouar te bedenken

wat hij moet doen. Op dat moment verschijnt er een blauw licht. Zara heeft haar telefoon gepakt.

"Hier is de deur! Duwen!" zegt ze.

Samen zetten ze hun schouders tegen de deur. Het trillen is opgehouden, realiseert Anouar zich.

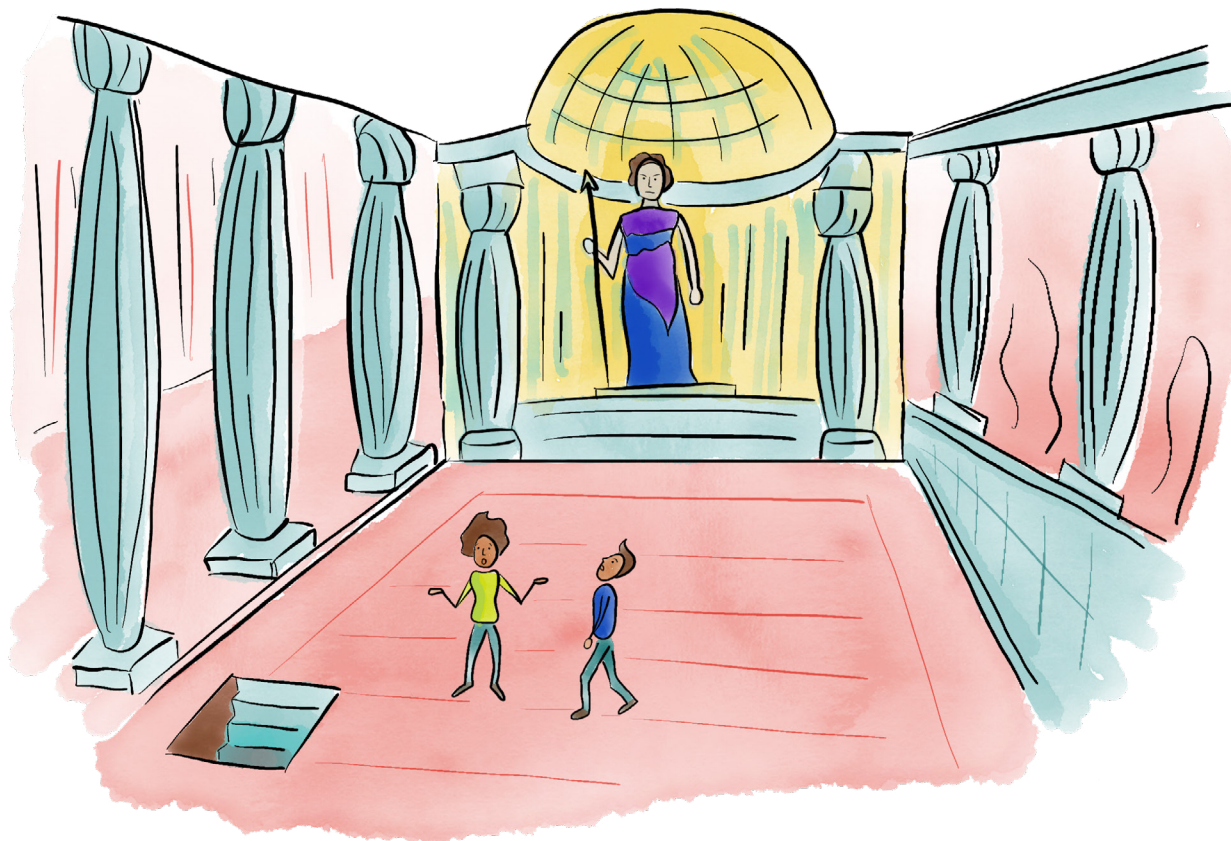
De deur zwaait open en het eerste wat ze zien is... een gordijn? Alle tafels zijn verdwenen. Met een knoop in zijn maag klimt Anouar de machine uit en zoekt een opening in het gordijn.

Nu staan ze in een grote, lichte ruimte. Het ruikt er heerlijk. Overal glimt water. Anouar schudt zijn hoofd en begint te rennen. De kelder uit, de gang door, de trap omhoog, terug naar de ruïne van de tempel.

Daar blijft hij verbluft staan. Ze staan in een grote ruimte. Maar dat is geen ruïne...

1. Roma?

1. Suntne Zara et Anouar Romae?
2. "Zijn we nog in Rome?" Zara inquit.
3. "Volgens mij wel..." Anouar inquit.
4. Zara et Anouar Romae sunt.
5. Zara in templo est.
6. Anouar quoque in templo est.
7. Templum non antiquum, sed novum est!

Luister
naar de uitspraak van
deze tekst via:
www.eduforcedigitaal.nl

1

Lees de Latijnse tekst zorgvuldig. Begrijp je wat er ongeveer staat? Schrijf je vertaling maar op.

1

2

3

4

5

6

7

Tip: twijfel je
over sommige
woorden?
Overleg met
klasgenoten!

2 a Bekijk de Latijnse tekst opnieuw. Wat valt je op aan de volgorde van de zinsdelen in het Latijn? Zit er een patroon in? Maak een analyse.

- Gebruik de zinsdelen:
- onderwerp
 - persoonsvorm
 - bepaling (plaats)

Opfriscursus nodig?
Kijk op blz. 46.

.....

.....

.....

.....

.....

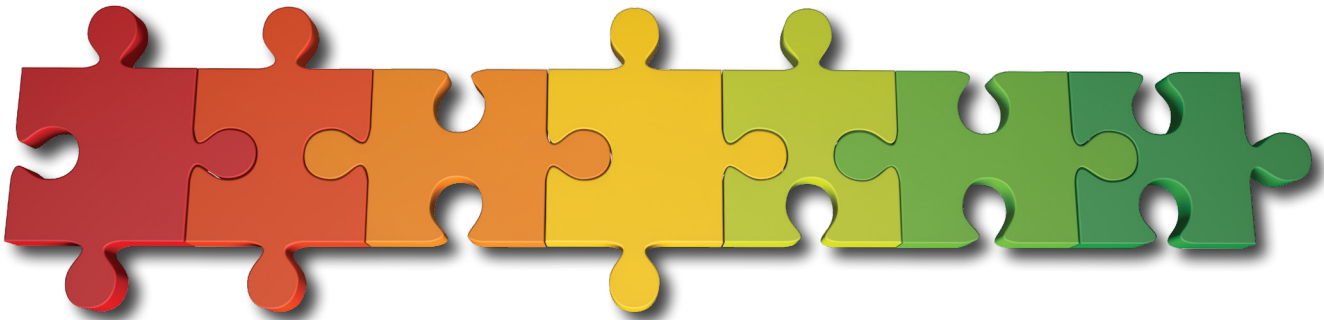
b En welke volgorde hebben de zinsdelen in het Nederlands? Analyseer.

Wist je dat ontleden met zinsdelen redkundig ontleden heet? Ontleden met woordsoorten noemen we taalkundig ontleden.

.....

.....

.....

3 a Bestudeer de zinnen op de vorige bladzijde nog eens. Vertaal dan de Nederlandse zinnen hieronder naar het Latijn. Let goed op het werkwoord/gezegde ('zijn/is').

Zara is in Rome

Zara en Anouar zijn in de tempel

b Vul de tabel aan.

Persoon	Zijn	Esse
1. ik	ben	sum
2. jij		es
3. hij/zij/het		
1. wij		sumus
2. jullie		estis
3. zij		

c In de tabel zie je een dikke streep tussen de bovenste drie en de onderste drie rijen. Zie jij wat het verschil is?

.....

.....

.....

.....

.....

4 Latijn is al heel lang een 'dode' taal: er is geen volk dat de taal nog spreekt of schrijft als moedertaal. Toch weten we hoe je het moet uitspreken en sommige mensen spreken het zelfs weer! Hoe hebben taalkundigen de uitspraak ontdekt, denk je?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5 a Bestudeer de taalregels hieronder. Luister nog eens naar de uitspraak van de tekst van pagina 6 op eduforcedigitaal.nl. Lees dan met een klasgenoot de tekst aan elkaar voor. Verbeter elkaar. Wat vond je het lastigste? Waarom?

.....

.....

.....

Uitspraakregels

Veel Latijnse klanken en letters zijn hetzelfde als in het Nederlands. Het Latijn heeft korte en lange klinkers, net als het Nederlands. Zoals: e (bek) en ee (beek). De klanken/letters hieronder spreek je in het Latijn (net wat) anders uit:

i	als in j as (voor een klinker)	y	als in fu ut (kort)	oe	als in hoi
	als in vi es (lang)		als in vu ur (lang)	eu	als in leeuw
	als in vi s (kort)	gn	als in lang nek	ae	als in maï s
v	als in het Engelse W illiam	c	als in k at		
u	kort: als in bo ek	g	als in go al		
	lang: als in bo er				

b Schrijf fonetisch op hoe je de Latijnse woorden hiernaast uitspreekt.

Caesar

datum

nihil

cum laude

aquaeductus

museum

alter ego

status quo

Uitspraak in het Nederlands:

Uitspraak in het Latijn:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Als je fooneetjesj schrijft, nooteer juh woordun zoals juh zuh uitspreekt.

Deze Latijnse woorden gebruiken we in het Nederlands. Weet je niet wat ze betekenen? Zoek het op!

6

Het verhaal dat je in dit werkboek leest speelt zich af in Rome. Dat was de hoofdstad van het Romeinse Rijk. Wat weet jij van de Romeinen? Noteer steekwoorden.

.....
.....
.....
.....

7

Latijn is al heel lang een dode taal. Waarom zou je deze taal dan nu nog leren?

.....
.....
.....
.....
.....

8

a Ook na het einde van het Romeinse Rijk bleef Latijn nog meer dan 1000 jaar lang een belangrijke taal! Weet jij hoe dat kan? Zoek het uit en vat samen.

.....
.....
.....
.....

b Een samenvatting is een verkorte weergave in eigen woorden van de hoofdzaken van een tekst. In een tekst zitten zinnen die echt belangrijk zijn. Maar ook zinnen die voorbeelden, uitleg of details beschrijven. Onderstreep de hoofdzinnen (of delen van zinnen) in het verhaal op pagina 4 en 5.

c Vat het verhaal van pagina 4 en 5 samen in maximaal 30 woorden. Experimenteer op een kladbaadje.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Tip: bedenk eens wat je tegen je broertje of zusje zou zeggen als je het verhaal probeert na te vertellen.

9

a Onderaan deze pagina zie je een woordenlijst. Deze woorden moet jij uit je hoofd leren voordat je verder mag met hoofdstuk 2. Ook de tabel onderaan pagina 7 moet je uit je hoofd leren. Je hebt een week de tijd. Hoe ga je dat aanpakken?

.....
.....
.....
.....
.....

b Waarom is het belangrijk om woordenlijsten in je hoofd te 'stampen' als je een nieuwe taal leert?

.....
.....
.....
.....

c Zou je de woorden van een taal ook kunnen leren zonder woordenlijsten in je hoofd te stampen? Hoe zou jij dat aanpakken? Of kan het niet? Leg uit.

.....
.....
.....
.....

suntne	zijn zij?	quis/qui	wie (ev/mv)
inquit	hij/zij zegt	vident	zij zien
sunt	zij zijn	salve	hallo (tegen 1 persoon)
Romae	in Rome	salvete	hallo (tegen 2+ personen)
novum/novo	nieuw	puer	jongen
templum	tempel	magnus	groot
in templo	in de tempel	parvus	klein
antiquum	oud	eos	hen
est	hij/zij is	salutat	hij/zij groet
quoque	ook	sum	ik ben
sed	maar	es	jij bent
non	niet	estis	jullie zijn
videt	hij/zij ziet	interrogat	hij/zij vraagt
tu	jij		